

ปัญหาและทางแก้ปัญหาสำหรับระบบบัญชีของวัดไทยในกรุงเทพมหานคร

นางสาวชัตตา รัตนานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-1665-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PROBLEMS AND RECOMMENDATIONS FOR ACCOUNTING SYSTEMS OF THAI BUDDHIST
TEMPLES IN BANGKOK

Miss Chadta Ratananon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program in Accounting

Department of Accountancy

Faculty of Commerce and Accountancy

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-53-1665-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัญหาและทางแก้ปัญหาสำหรับระบบบัญชีของวัดไทย

ในกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวชัชดา รัตนานนท์

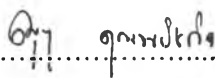
สาขาวิชา

การบัญชี

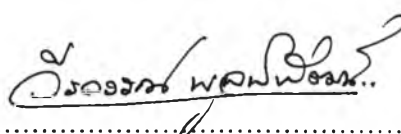
อาจารย์ที่ปรึกษา

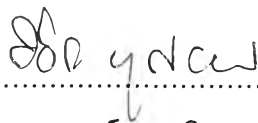
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วชิระ บุญยเนตร

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

คนบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดนุชา คุณพนิชกิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วีรวรรณ พูลพิพัฒน์)

อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วชิระ บุญยเนตร)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัธนี พรรณเชษฐ์)

ชัลดตา รัตนานนท์ : ปัญหาและทางแก้ปัญหาลำหรับระบบบัญชีของวัดไทยใน
กรุงเทพมหานคร (PROBLEMS AND RECOMMENDATIONS FOR
ACCOUNTING SYSTEMS OF THAI BUDDHIST TEMPLES IN BANGKOK)
อ.ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วชิระ บุญยเนตร, 157 หน้า. ISBN 974-
53-1665-2

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีปฏิบัติทางการบัญชี ปัญหาทางบัญชี และการควบคุมภายในของวัดไทยในกรุงเทพมหานคร รวมถึงการศึกษาภาวะเปรียบเทียบของ กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ที่เกี่ยวข้องกับกำรจัดทำบัญชีของวัดไทย ระเบียบวิธีวิจัยของการศึกษาครั้งนี้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการส่งแบบสอบถาม โดยนำ ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน (Chi-Square Test) เพื่อการ อธิบายผลการวิจัยและการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกำรจัดทำบัญชีและขนาดของวัดไทย

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อสรุปว่า วิธีปฏิบัติทางการบัญชีและระบบบัญชีของวัดไทย ในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ยังไม่เหมาะสมตามแนวทางการปฏิบัติทางการบัญชีและขาดการ ควบคุมภายในที่ดี โดยเฉพาะระบบการจ่ายเงินและทรัพย์สิน ผู้จัดทำบัญชีส่วนใหญ่ขาด ประสบการณ์และขาดความรู้ด้านบัญชี นอกจากนี้ระบบบัญชีปัจจุบันไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่ใน การดูแลทรัพย์สินกับกำรจัดทำบัญชี ซึ่งอาจนำไปสู่การทุจริตได้ง่าย การศึกษาครั้งนี้ได้แนะนำ ระบบบัญชีที่เหมาะสมกับขนาดของวัดอื่นจะนำไปสู่การควบคุมภายในที่ดี พร้อมทั้งเสนอแนะให้ มีการจัดทำผังบัญชีและรหัสบัญชี การเสนอรูปแบบของเอกสารบัญชี รายงานทางการเงิน การ กำหนดทางเดินของเอกสารของวงจรถ้าสำคัญเพื่อการควบคุมภายในของแต่ละส่วนของระบบบัญชี รวมถึงวิธีการตรวจสอบการควบคุมภายในเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมภายในให้ดียิ่งขึ้น

ภาควิชา การบัญชี

ลายมือชื่ออนิสิต..... ชัลดตา รัตนานนท์

สาขาวิชา การบัญชี

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2548

4582201926 : MAJOR ACCOUNTANCY

KEYWORD : ACCOUNTING SYSTEMS DESIGNS / INTERNAL CONTROLS

CHADTA RATANANON : THESIS TITLE. PROBLEMS AND

RECOMMENDATIONS FOR ACCOUNTING SYSTEMS OF THAI BUDDHIST

TEMPLES IN BANGKOK THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR

WACHIRA BOONYANET, Ph.D., 157 pp. ISBN 974-53-1665-2

The thesis aims to study the accounting practices, accounting problems and internal controls of Thai Buddhist temples in Bangkok, including the rules, regulations and related information of Department of Religion, Ministry of Education about accounting requirements. Data collection employed in-depth interview and a questionnaire survey as a research methodology. Both descriptive and inferential statistics (Chi-Square Test) were employed to explain the data and test hypotheses of the study.

The analysis pointed out that accounting practices and systems of the most of Thai Buddhist temples in Bangkok were inappropriate as required by general accounting practices and systems and lack of internal controls, especially in expense and fixed asset systems. Most accountants were inexperienced and incapable of accounting. In addition, accounting practices and systems did not provide segregation of duty which may cause to fraud in the systems. The study recommended proper accounting practices and systems for different sizes of temples for better internal controls. Moreover, the study described a chart of accounting, account codes, forms, financial reports and document flows of important cycles for reasonable internal controls. Finally, internal auditing for better efficiency of internal controls of Thai Buddhist temples was also provided.

Department of Accountancy

Student's signature.....

Chadta Ratananon

Field of study Accounting

Advisor's signature.....

Wachira Boonyanet

Academic year 2005

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วชิระ บุญยเนตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำข้อคิดเห็นและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการวิจัยมาด้วยดีโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์วิวัฒน์ พูลพิพัฒน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วัธนี พรรณเชษฐ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและความคิดเห็นเป็นอย่างดีแก่ผู้วิจัย ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ข้าพเจ้า

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณ พระครูอาทรศาสนกิจ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดหัวลำโพง และผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่เอื้อเฟื้อข้อมูลในการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ และท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา - มารดา และขอบคุณเพื่อนที่คอยเป็นห่วงและช่วยเหลือมาตลอด จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์และสร้างความภาคภูมิใจในความสำเร็จตามที่ตั้งใจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ.....	ต
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	2
1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	3
1.7 ลำดับขั้นตอนการเสนองานวิจัย.....	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 วัดและการดำเนินงานของวัด.....	5
2.2 การจัดทำบัญชีของวัดไทย.....	6
2.3 ระบบบัญชี.....	9
2.4 การควบคุมภายใน	10
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 วิธีการวิจัย	13
3.2 แหล่งข้อมูล	13
3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	13
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	14

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	14
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	14
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
4.1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง.....	16
4.2 การจัดทำบัญชีและรายงาน.....	19
4.3 การรับเงิน.....	20
4.4 การจ่ายเงิน.....	23
4.5 ทรัพย์สินของวัด.....	25
4.6 การควบคุมภายใน.....	29
4.7 ปัญหาและอุปสรรค.....	33
4.8 สรุปผลที่ได้จากแบบสอบถาม.....	33
4.9 สรุปการปฏิบัติตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2511) และข้อเสนอแนะ.....	35
4.10 ผลการทดสอบทางสถิติ.....	38
บทที่ 5 การออกแบบระบบบัญชีสำหรับวัดไทยในกรุงเทพมหานคร	
5.1 ผังบัญชี.....	45
5.2 เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี.....	49
5.3 สมุดบัญชีและทะเบียน.....	50
5.4 วิธีการบันทึกบัญชี.....	51
5.5 ระบบการรับเงิน.....	52
5.6 ระบบการจ่ายเงิน.....	62
5.7 ระบบทรัพย์สิน.....	69
5.8 การตรวจสอบการควบคุมภายใน.....	74
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
6.1 สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ.....	80
6.2 งานวิจัยในอนาคต.....	83

รายการอ้างอิง	84
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสอบถามสำหรับการวิจัย	87
ภาคผนวก ค เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี	96
คำอธิบายสัญลักษณ์ในแผนภูมิทางเดินเอกสาร	156
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	157

สารบัญดาร่าง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	ผลการตอบแบบสอบถาม16
ตารางที่ 4.2	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง17
ตารางที่ 4.3	ความรับผิดชอบหน้าที่อื่นนอกเหนือจากงานบัญชี17
ตารางที่ 4.4	ประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีวัด17
ตารางที่ 4.5	ผู้จัดประโยชน์ของวัด18
ตารางที่ 4.6	ผู้จัดทำบัญชีของวัด19
ตารางที่ 4.7	การจัดทำบัญชีของวัด19
ตารางที่ 4.8	การจัดทำบัญชีของวัดตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2511)19
ตารางที่ 4.9	ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องในการจัดทำบัญชีของวัด20
ตารางที่ 4.10	การบันทึกบัญชีรับเงิน20
ตารางที่ 4.11	เอกสารประกอบการบันทึกบัญชีรับเงิน20
ตารางที่ 4.12	วิธีปฏิบัติเมื่อมีการรับบริจาคเงิน21
ตารางที่ 4.13	วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเงินในตู้บริจาค21
ตารางที่ 4.14	การเก็บรักษาเงินของวัด22
ตารางที่ 4.15	การเปิดบัญชีเงินฝากของวัด22
ตารางที่ 4.16	ลักษณะการจ่ายเงินของวัด23
ตารางที่ 4.17	การบันทึกบัญชีจ่ายเงิน23
ตารางที่ 4.18	เอกสารประกอบการบันทึกบัญชีจ่ายเงิน23
ตารางที่ 4.19	วิธีปฏิบัติในกรณีที่ไม่เอกสารประกอบการจ่ายเงิน24
ตารางที่ 4.20	วิธีปฏิบัติในการจ่ายเงิน24

ตารางที่ 4.21	ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลรักษาทรัพย์สินของวัด	25
ตารางที่ 4.22	การจัดทำทะเบียนทรัพย์สินของวัด	25
ตารางที่ 4.23	ผู้มีหน้าที่จัดทำทะเบียนทรัพย์สินของวัด	26
ตารางที่ 4.24	วิธีปฏิบัติในการเกี่ยวกับทรัพย์สินของวัด	26
ตารางที่ 4.25	ลักษณะของการนำที่ดินไปใช้จัดประโยชน์	27
ตารางที่ 4.26	ระยะเวลาในการให้เช่าที่ธรณีสงฆ์ ที่กลบนาหรือที่วัดกันไว้เป็นที่จัด ประโยชน์ของวัด	27
ตารางที่ 4.27	การเก็บรักษาเอกสารเกี่ยวกับทรัพย์สินของวัด	27
ตารางที่ 4.28	วิธีปฏิบัติในการยืมทรัพย์สินของวัด	28
ตารางที่ 4.29	ความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ของกรมการศาสนา	29
ตารางที่ 4.30	การควบคุมภายในการรับเงิน	30
ตารางที่ 4.31	การควบคุมภายในการจ่ายเงิน	31
ตารางที่ 4.32	การควบคุมภายในทรัพย์สิน	32
ตารางที่ 4.33	แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี	33
ตารางที่ 4.34	สรุปการปฏิบัติตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2511) และข้อเสนอนแนะ	35
ตารางที่ 4.35	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างขนาดของวัดไทยในกรุงเทพมหานคร กับการจัดทำบัญชีและรายงาน	39
ตารางที่ 4.36	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างขนาดของวัดไทยในกรุงเทพมหานคร กับการรับเงิน	40
ตารางที่ 4.37	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างขนาดของวัดไทยในกรุงเทพมหานคร กับการจ่ายเงิน	41

ตารางที่ 4.37	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างขนาดของวัดไทยในกรุงเทพมหานคร กับการจ่ายเงิน.....	41
ตารางที่ 4.38	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างขนาดของวัดไทยในกรุงเทพมหานคร กับทรัพย์สินของวัด	41
ตารางที่ 4.39	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างขนาดของวัดไทยในกรุงเทพมหานคร กับการควบคุมภายในการรับเงิน	42
ตารางที่ 4.40	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างขนาดของวัดไทยในกรุงเทพมหานคร กับการควบคุมภายในการจ่ายเงิน	43
ตารางที่ 4.41	ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างขนาดของวัดไทยในกรุงเทพมหานคร กับการควบคุมภายในทรัพย์สินของวัด.....	44
ตารางที่ ค.1	ใบสำคัญจ่าย.....	119
ตารางที่ ค.2	ใบยืมเงิน.....	120
ตารางที่ ค.3	ใบรับรองแทนใบเสร็จรับเงิน.....	121
ตารางที่ ค.4	ใบสรุปเวลาทำงาน.....	122
ตารางที่ ค.5	ใบขออนุมัติซื้อ.....	123
ตารางที่ ค.6	ใบสั่งซื้อ	124
ตารางที่ ค.7	ใบยืมทรัพย์สิน.....	125
ตารางที่ ค.8	ใบคืนทรัพย์สิน.....	126
ตารางที่ ค.9	ใบรับของ.....	127
ตารางที่ ค.10	ใบสรุปเงินสดจ่าย	128
ตารางที่ ค.11	รายงานการรับเงินผลประโยชน์.....	129

ตารางที่ ค.12	รายงานการตรวจนับเงินสด	130
ตารางที่ ค.13	รายงานการรับเงินบริจาค	131
ตารางที่ ค.14	รายงานสรุปค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	132
ตารางที่ ค.15	รายงานการรับเงินประจำวัน	133
ตารางที่ ค.16	สมุดรายวันทั่วไป	134
ตารางที่ ค.17	สมุดแยกประเภททั่วไป	135
ตารางที่ ค.18	ทะเบียนคุมเช็ค	136
ตารางที่ ค.19	ทะเบียนทรัพย์สิน	137
ตารางที่ ค.20	ทะเบียนคุมเงินยืม	138
ตารางที่ ค.21	สมุดเงินสดรับ	139
ตารางที่ ค.22	สรุปเงินสดจ่าย	140
ตารางที่ ค.23	ทะเบียนคุมลูกหนี้ค่าเช่า	141
ตารางที่ ค.24	ทะเบียนใบสำคัญจ่าย	142
ตารางที่ ค.25	ทะเบียนวัสดุ	143

สารบัญภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 5.1	ผังแสดงทางเดินเอกสารและการควบคุมภายในระบบการรับเงินจากการบริจาค โดยตรง (วัดเล็ก)	54
แผนภาพที่ 5.2	ผังแสดงทางเดินเอกสารและการควบคุมภายในระบบการรับเงินจากการบริจาค โดยตรง (วัดใหญ่)	55
แผนภาพที่ 5.3	ผังแสดงทางเดินเอกสารและการควบคุมภายในระบบการรับเงินจากการบริจาคตามตู้บริจาค (วัดเล็ก)	57
แผนภาพที่ 5.4	ผังแสดงทางเดินเอกสารและการควบคุมภายในระบบการรับเงินจากการบริจาคตามตู้บริจาค (วัดใหญ่)	58
แผนภาพที่ 5.5	ผังแสดงทางเดินเอกสารและการควบคุมภายในระบบการรับเงินจากการจัดประโยชน์ (วัดเล็ก)	60
แผนภาพที่ 5.6	ผังแสดงทางเดินเอกสารและการควบคุมภายในระบบการรับเงินการจัดประโยชน์ (วัดใหญ่)	61
แผนภาพที่ 5.7	ผังแสดงทางเดินเอกสารและการควบคุมภายในระบบเงินสลดจ่ายโดยเช็คสั่งจ่าย (วัดใหญ่)	64
แผนภาพที่ 5.8	ผังแสดงทางเดินเอกสารและการควบคุมภายในระบบการจ่ายเงินสด (วัดเล็ก)	67
แผนภาพที่ 5.9	ผังแสดงทางเดินเอกสารและการควบคุมภายในระบบการจ่ายเงินสด (วัดใหญ่)	68
แผนภาพที่ 5.10	ผังแสดงทางเดินเอกสารและการควบคุมภายในระบบทรัพย์สิน (วัดเล็ก)	72
แผนภาพที่ 5.11	ผังแสดงทางเดินเอกสารและการควบคุมภายในระบบทรัพย์สิน (วัดใหญ่)	73